

Rapportage 2020-2021

Rapportering

Wat is er in de rapporteringsperiode (dit betekent het voorbije kalenderjaar en het lopende jaar tot het moment van rapporteren) gedaan om een levendige toekomst te verzekeren voor uw erfgoed? Wat loopt goed en wat loopt minder goed? U hoeft niet over alle acties even uitgebreid te rapporteren. U kiest zelf wat voor u het meest relevant of prioritair is geweest in de rapporteringsperiode. De erfgoedzorg waar u sterker op heeft ingezet, kan u uitgebreider toelichten dan de acties die voor u minder belangrijk waren. Ook vragen wij u om telkens te duiden wat goed loopt en wat minder goed gaat.

- Sensibilisering

Omdat de processie niet kon uitgaan in 2020 werd een filmpje opgenomen waarbij deelnemers en vertegenwoordigers van verenigingen werden geïnterviewd. Er werd ook gefilmd in de St-Bartholomeuskerk, daar gingen de dargers rond met het schrijn van St-Bartholomeus. Dit werd uitgezonden op de dag van de processie. Het werd uitgezonden via facebook en kon rekenen op een ruime publieke belangstelling. Er is tevens een Plaisance wandeling gemaakt door de confrerie van de schrijndragers, de toeristische dienst en de gis-ambtenaar.

- Doorgeven

In 2020 werden nieuwe exacte kopieën gemaakt van de reuzenkoppen. Die werden gebeeldhouwd in hout zoals de originele koppen.

Zijn er in de rapporteringsperiode kansen gegroeid voor het voortbestaan van uw erfgoed? (Denk hierbij bv aan trends, bewegingen of hypes, groeiende internationale aandacht, interesse vanuit het onderwijs, etc) ...

Door de covidpandemie kon de processie niet uitgaan in 2020. Hierdoor werd het verlangen naar de processie groter. Dit was te merken aan de ruime publieke belangstelling. Ook na de processie bleven de mensen veel langer hangen op de terrassen op de Markt.

Zijn er in de rapporteringsperiode bedreigingen gegroeid voor het voortbestaan van uw erfgoed? (Denk hierbij bv aan nieuwe regelgeving, veranderende publieke opinie, etc)

De covidpandemie was natuurlijk een bedreiging voor de processie. In 2020 kon de processie niet uitgaan. Tot in juli gingen we er ook van uit dat de processie niet kon, maar in augustus is door de versoepelingen de ommekeer uiteindelijk kunnen doorgaan. De opkomst en publieke belangstelling was zeer talrijk.

Waar zal u de komende twee jaar op inzetten om een levendige toekomst te verzekeren voor uw erfgoed? We vragen u om even vooruit te kijken en de acties op te noemen die voor u belangrijk zullen zijn in de komende rapporteringsperiode. Net zoals bij vraag 1 kiest u zelf wat voor u het meest relevant of prioritair zal zijn in de komende rapporteringsperiode. De erfgoedzorg waar u sterk op zal inzetten, kan u uitgebreider toelichten dan de acties die voor u minder belangrijk zullen zijn.

Omdat de processie organisch gegroeid is en tevens kan rekenen op een ruime publieke belangstelling is het niet makkelijk om telkens naar nieuwe acties te zoeken. Er is een degelijke sensibilisering in de verenigingen zelf om hun leden te motiveren om mee te doen. Er is een gevoel van 'erbij te willen zijn'.

Rapportage 2018-2019

Rapportering

Wat is er in de rapporteringsperiode (dit betekent het voorbije kalenderjaar en het lopende jaar tot het moment van rapporteren) gedaan om een levendige toekomst te verzekeren voor uw erfgoed? Wat loopt goed en wat loopt minder goed? U hoeft niet over àlle acties even uitgebreid te rapporteren. U kiest zèlf wat voor u het meest relevant of prioritair is geweest in de rapporteringsperiode. De erfgoedzorg waar u sterker op heeft ingezet, kan u uitgebreider toelichten dan de acties die voor u minder belangrijk waren. Ook vragen wij u om telkens te duiden wat goed loopt en wat minder goed gaat.

- Documenteren
Er werd beeldmateriaal verzameld voor de uitgave van het boek "Kere weer om".
- Onderzoek
Er werd een boek geschreven over de Reuzengilde: Kere weer om.
- Communicatie
Verenigingen schonken een kostuumpje aan Manneken-Pis om te kunnen meedragen in de Processie van Plaisance. Uitgave van een postzegel van de reuzen (mystamp) (2018) Een schilderij van de Marteling van Bartholomeus werd opgenomen in het project Vlaamse Meesters in situ (2019), waardoor de Sint-Bartholomeuskerk druk bezorgd werd en uitleg kregen over de Processie van Plaisance. Er werd opnieuw een aparte affiche gemaakt van de processie getekend door Luc Govaert in 2018 en Ingrid De Vuyst in 2019.
- Sensibilisering
Vorig jaar werd een liedje gemaakt over de reuzen in de Processie van Plaisance, op youtube gezet en via facebook verspreid. Eerder al werd een liedje over het schrijn opgenomen in het Geraardsbergs dialect en op dezelfde manier verspreid. Er werden geel-rode wimpels opgehangen boven de straten langs het parcours een week voor processie.
- Educatie
Leden van de Reuzengilde van Geraardsbergen hebben lespakketten gemaakt en gaan naar de lagere scholen van het centrum en de deelgemeenten om het verhaal van de Processie van Plaisance en de reuzen te vertellen.
- Doorgeven
Er werd een boek geschreven over de Reuzengilde: Kere weer om.
- Andere
Er was een verbroedring tussen de Reuzengilde en de Broederschap van Manneken-Pis, waarbij een nieuwe reus kon gemaakt worden Babaken Pis, manneken-pis als reus dus.

Zijn er in de rapporteringsperiode kansen gegroeid voor het voortbestaan van uw erfgoed? (Denk hierbij bv aan trends, bewegingen of hypes, groeiende internationale aandacht, interesse vanuit het onderwijs, etc) ...

Mogelijk wel, er waren in 2019 heel wat meer deelnemers en toeschouwers dan de vorige jaren.

Zijn er in de rapporteringsperiode bedreigingen gegroeid voor het voortbestaan van uw erfgoed? (Denk hierbij bv aan nieuwe regelgeving, veranderende publieke opinie, etc)

Neen.

Waar zal u de komende twee jaar op inzetten om een levendige toekomst te verzekeren voor uw erfgoed? We vragen u om even vooruit te kijken en de acties op te noemen die voor u belangrijk zullen zijn in de komende rapporteringsperiode. Net zoals bij vraag 1 kiest u zèlf wat voor u het meest relevant of prioritair zal zijn in de komende rapporteringsperiode. De

erfgoedzorg waar u sterk op zal inzetten, kan u uitgebreider toelichten dan de acties die voor u minder belangrijk zullen zijn.

Er wordt een app ontwikkeld met een toeristische wandeling op het parcours van de Processie van Plaisance met uitleg en informatie over deze ommeegang.

Het maken van exacte kopieën van de 'oude' reuzenhoofden in het hout en historisch correct. In de eerste plaats Golitah (reeds concreet eind 2019) en nadien Gerarda en KB.

Historische personages in Processie (bv Keizer Karel) laten meelopen? Oude reuzen als 'het gouden kalf'.

Andere Sint-Bartholomeusparochies uit Vlaanderen zullen uitgenodigd worden om de Processie van Plaisance bij te wonen.

Deelname aan de Erfgoedcaravaan van Ergoed Vlaamse Ardennen (EVA)

Rapportage 2017

Processie van Plaisance – Borgingsmaatregelen

1/ Identificatie en documentatie

Identificatie en documentatie Processie van Plaisance

BESCHRIJVING

De geschiedenis van de Processie van Plaisance is goed gekend (zie SWOT-analyse). Er wordt heel wat archiefmateriaal bewaard in verschillende archieven binnen Geraardsbergen. In 2015 vierde de processie haar 500ste verjaardag met o.a. een boek dat dat archiefmateriaal analyseert en presenteert. Tot nu toe is er minder aandacht geweest voor de betekenis die de processie heeft voor de deelnemers. Nochtans is daar de grootste evolutie in te merken. De processie is altijd een mix geweest van een religieuze aangelegenheid en een kans voor de lokale verenigingen om zich te tonen. Dat religieuze aspect is afgenomen, maar het gevoel van samenhang zeker niet. Om de betekenis te documenteren publiceerden we in de zomer van 2015 een gazet voor alle 'Giesbergenaars' waar elf betrokkenen werden geïnterviewd. In de gazet zat ook een invulstrook zodat iedereen kon vertellen wat de processie voor hen betekende. In de toekomst willen we meer dergelijke dingen doen.

2015

- **Publicatie krantje:** Uit de SWOT bleek dat er nog te weinig aandacht gaat naar de betekenis van de processie voor de deelnemers. Om hieraan tegemoet te komen maakten we een krant naar het concept van LECA, waarin traditiedragers uitgbereid aan het woord komen. *De Plaisancegazette* was gratis en werd bedeed in alle brievenbussen van Geraardsbergen (inclusief de deelgemeenten). De krant bevatte getuigenissen van tien mensen die op verschillende manieren bij de processie betrokken zijn, een korte schets van de geschiedenis van de processie, een invulstrook waardoor mensen ons konden laten weten wat de processie voor hen betekent, de affiche van 2015 en praktische info.
- **Publicatie boek:** *De Processie van Plaisance, de Bartholomeusomweg met de reuzen en de verenigingen van Geraardsbergen* door J. COPPENS, 24 augustus 2015, 120 blz. In het boek wordt de 500 jaar oude geschiedenis geschetst aan de hand van het bestaande archiefmateriaal. Achteraan wordt een lijst gemaakt van het bestaand archiefmateriaal. Het boek is ontstaan omdat er zo weinig recente publicaties waren die de geschiedenis van de Processie van Plaisance in al haar diversiteit belichten. Bovendien bevatten voorgaande publicaties geen illustraties, wat als een gemis werd ervaren. Het boek werd kreeg in 2016 de Cultuurprijs Volkskunde van de Provincie Oost-Vlaanderen.
- **Publicatie in historisch tijdschrift:** J. COPPENS, *Plaisance, 500 jaar Bartholomeusomweg in Geraardsbergen*, in *Geradimontium*, 2015, nr. 262 (juli/aug), p. 3.
- **Publicatie in historisch tijdschrift:** M. COCK, *Ave, o beate beatorum, ter beate Bartholomaeae. Sint-Bartholomeusreliken van Lipari (Italië) tot in Geraardsbergen*, in: *Het Land van Aalst*, 2015, nr. 2, p.

2014

- **Digitalisering affiches:** Ieder jaar verschijnt er een nieuwe affiche voor de zomerkermis, die ontstaan is dankzij de Processie van Plaisance. Meer dan 100 affiches werden gedigitaliseerd. De affiches worden bewaard in het stadsarchief, het Rijksarchief van Gent en door privéverzamelaars. De affiches worden ontsloten via de plaatselijke

beeldbank www.beeldbankgeraardsbergen.be.

2009

- **Digitalisering oude foto's en ansichtkaarten:** In 2009 lanceerde de stad Geraardsbergen een online beeldbank op vraag van een privéverzamelaar met heel wat materiaal over de Processie van Plaisance. Sindsdien zijn honderden illustraties voor het grote publiek toegankelijk via www.beeldbankgeraardsbergen.be.

2004

- **Publicatie in historisch tijdschrift:** J. COPPENS, *Cecilia in de Processie van Plaisance*, in *Gerardimontium*, 2004, nr. 196.

1978

- **Publicatie boek:** *De ommeegang of processie van Plaisance en de Reuzen te Geraardsbergen* door J. VAN KERCKHOVE in 1978.

1950

- **Publicatie prentboek:** 'Belgische Folklore', 85 x 60mm, uitgever Côte d'Or. (1950), Chromo nr. 118, Geeraardsbergen 'Reuzen hebben kinderen lief.'

1933

- **Publicatie in volkskundig tijdschrift:** A. DE CLERCQ, *De Reuzenommeegang te Geeraardsbergen*, in *De Brabantsche Folklore*, jaargang 13 (1933-1934) nr. 73, p. 69-72.

1881

- **Publicatie in volkskundig tijdschrift:** L. BERT, *Oude gebruiken en oude feesten te Geeraardsbergen in Rond den Heerd*, 16de jaar, (1881).

1870

- **Publicatie boek:** A. DE PORTEMONT *Recherches historiques sur la ville de Grammont*, tome II, p. 247.

Archieven

Op basis van de resultaten van de SWOT bleek dat de archiefstukken over de processie nog niet in kaart zijn gebracht. De stukken zitten namelijk verspreid over meerdere archieven. Daarom maakten we in 2015 deze oplijsting. Op volgende plaatsen is archiefmateriaal over de Processie van Plaisance te vinden:

- BRUSSEL Algemeen Rijksarchief (ARAB)
 - Rekenkamers (1393-1785)
- GERAARDSBERGEN Stadhuis, Archief (SAG)
 - Verslagen van het college van burgemeester en schepenen, 1862-2014
 - Verslagen van de gemeenteraadszittingen, 1862-2014
 - Dossiers diensten Feestelijkheden/Cultuur/Toerisme
- GERAARDSBERGEN, Decanaal archief
 - nr. 756 Stukken betreffende een reliekschrijn van de H. Bartholomeus, 1719 (één stuk met gedeeltelijke zegel van Adriaan Roelants, abt van de Sint Adriaansabdij te G.) 4 stukken
 - nr. 757 Stukken betreffende een tweede reliekschrijn van de H. Bartholomeus, 1680, 1688, 1695, 1955 (5 stukken)
 - nr. 758 Stukken betreffende het uitlenen van het reliekschrijn van de H. Bartholomeus, 1965
- GENT, Rijksarchief (RAG)
- Oud Gemeente archief (OGA), stad Geraardsbergen
 - Handvesten nrs. 177bis, 247bis, 270, 271.
 - Stadsrekeningen (1449-1787)
 - Onze-Lieve-Vrouwhospitaal
 - Rekeningen
- Modern Gemeente Archief (MGA), Geraardsbergen
 - Notulen van het college van burgemeester en schepenen (1817-1906) nrs. 55-61.
 - Notulen van de municipaliteit van het kanton en de gemeenteraad (1794-1905), nrs. 62-90.

- Stukken betreffende kermis en kermisprocessies, nrs. 290-318.
- Stukken betreffende de zomercavalcade, nrs. 335-338.
- Kerkarchief
- Archieven van de deelnemende verenigingen
- Heemkundig archief
- Archief Koninklijke Rederijkerskamer St Pieter
- Archief Concertband Cecilia

PLANNEN

Artikel over de plaats van de Bartholomeusparochiekerk in het geheel van de centrumkerken in geschiedkundig tijdschrift *Het Land van Aalst* (door Dirk Van de Perre)

2/ Onderzoek

Onderzoek Processie van Plaisance

BESCHRIJVING

In het verleden werd heel wat waardevol historisch onderzoek gedaan naar de geschiedenis van de Processie van Plaisance, vaak in functie van publicaties (zie luik documentatie). Alleen de geschiedenis van de reuzen is wat onderbelicht. Daar zetten we vanaf 2016 op in.

2015

- onderzoek door Marcel Cock naar **de verering van Sint-Bartholomeus** in Geraardsbergen ter voorbereiding van een publicatie in het geschiedkundig tijdschrift *Het Land van Aalst*
- onderzoek door Dirk Van der Perre naar **de Sint-Bartholomeuskerk** ter voorbereiding van een publicatie in het geschiedkundig tijdschrift *Het Land van Aalst*.

2014

- onderzoek door Jan Coppens in de **oude stadsrekeningen** in verband met de Processie van Plaisance ter voorbereiding van het boek *De Processie van Plaisance, de Bartholomeusomgengang met de reuzen en verenigingen in Geraardsbergen*. Het boek werd in 2015 aan het publiek voorgesteld. Inmiddels gingen al meer dan 2000 exemplaren over de toonbank.

1978

- onderzoek door Jozef Van Kerckhove in **de stadsrekeningen** in verband met de Processie van Plaisance en de reuzen.

PLANNEN

Starten met historisch onderzoek naar de geschiedenis van onze reuzen/reuzendragers in functie van de uitgave van een boek in 2018.

Effectiviteit: /

Periode: na 1978

3 / Communicatie en sensibilisering

Communicatie en sensibilisering Processie van Plaisance

BESCHRIJVING

Door het spontane karakter van de Processie van Plaisance en de grote gedragenheid bij de verschillende groepen, is er weinig communicatie nodig om mensen te motiveren om deel te nemen. De communicatie is dan ook vooral gericht op het aantrekken van meer toeschouwers en het verduidelijken van de geschiedenis en de huidige betekenis van Plaisance. In 2015 werden extra inspanningen geleverd rond de 500ste verjaardag van de processie en de aanvraag voor de Inventaris Vlaanderen.

2017

- **Lied in het dialect:** Een groepje dat zingt in het Geraardsbergs dialect en de concertband Cecilia hebben een lied opgenomen op de melodie van de bekendse processiemars getiteld 't Skraun ('t schrijn). Het lied werd verspreid via youtube en facebook in de weken voor de processie.
- **Nieuwe plaats schrijn in de kerk:** In de Sint-Bartholomeuskerk is een zijkapel volledig ingericht als museum van zilverwerk. Het grote zilveren reliekschrijn staat in een nieuwe eigentijdse vitrinekast en is nog beter zichtbaar voor het publiek.

2016

- **Nieuwe kostuums reuzendragers:** Om het historische karakter van de reuzen benadrukken werd besloten om de reuzendragers van een kostuum te voorzien. Gezien de reuzendragers van oudsher zakkendragers waren werd in deze richting gezocht. Er werd gekozen voor een stijlvol, kwalitatief en duurzaam kostuum. De zakkendragers waren de stoere mannen die letterlijk de zakken droegen bij het lossen van de boten. Het waren dan ook deze mannen die de eer kregen om de reuzen door de stad te dragen. Op 17 april, bij de opening van het toeristisch seizoen, hebben de reuzendragers in hun nieuwkostuum diverse krachtproeven gedaan zoals het afleggen van een parcours met een zak van 100 kg.
- **Geschilderde affiche:** Het Plaisancecomité koos voor een affiche met een geschilderde afbeelding van kunstenaar Ingrid De Vuyst in plaats van een foto. Deze affiche was zeer populair en gegeerd.
- **Wimpels:** Er werden meer wimpels gemaakt en opgehangen in meer straten op het parcours.

2015

- **Sensibiliseringsactie rond immaterieel erfgoed:** Plaisance is het feest van heel veel mensen. Daarom vonden we het belangrijk dat zoveel mogelijk mensen van de aanvraag op de Inventaris Vlaanderen op de hoogte waren en er mee hadden ingestemd. Daarom organiseerden we verschillende bijeenkomsten en publieksacties. Mensen konden op zeven verschillende manieren hun toestemming geven. Er zat een invulstrook in de Plaisancegazette. Die gazette gaf informatie over een erkenning als immaterieel cultureel erfgoed, een kort historisch overzicht van de processie en getuigenissen van mensen die verwoordden waarom de processie voor hen zo belangrijk is. Dit waren mensen van de deelnemende verenigingen, horeca en toeschouwers. Lezers werden aangemoedigd de invulstrook terug te sturen en te antwoorden op de bijkomende vraag: 'Waarom kijkt u uit naar de Processie van Plaisance?'.
● **Wimpels en buttons:** Sinds 2015 worden in de hoofdstraat van het centrum, op het parcours van de processie, wimpels boven de straat opgehangen. De wimpels worden in de week voor de processie opgehangen waardoor het publiek door het straatbeeld in Plaisancestemming gebracht wordt. Er werden eveneens herinneringsbuttons gemaakt van de processie die voor 1 euro verkocht werden. De buttons sloegen aan: er werden er 2000 van verkocht.
- **Persconferentie:** In augustus organiseerden de Stad Geraardsbergen en de kerkraad een persconferentie met de bedoeling zo breed mogelijk te communiceren over de aanvraag en bijhorend erfgoedzorgplan. Zo leerden de journalisten beter de context en het specifieke

- jargon kennen.
- **Ludieke theateract over geschiedenis van de processie:** Ter gelegenheid van de Vlaanderen Feestviering op 8 juli 2015 werd in het stadhuis een theateract opgevoerd door twee acteurs van de rederijkerskamer die in de huid kropen van reus Goliath en Kinneke-Baba. In het Geraardsbergse dialect werd in de vorm van een humoristische dialoog tussen de 'reuzen' de geschiedenis van de processie geschetst.
- **Schenking kostuum reuzin Gerarda aan Manneken-Pis op opening toeristisch seizoen:** Zoals het gebruikelijk is bij de Geraardsbergse verenigingen, wordt een kostuumpje geschonken aan Manneken-Pis. Eerder al had de Reuzengilde een kostuumpje van reus Goliath en Kinneken-Baba laten maken. Ter gelegenheid van het huwelijk van de reus en de reuzin werd een kopie van de kledij van de reuzin in miniatuur geschonken aan Manneken-Pis.
- **Aparte affiche:** De Processie van Plaisance werd altijd opgenomen in de kermisaffiche. Vroeger was het campagnebeeld vaak aan de processie gelinkt maar vandaag de dag zijn dat meestal muziekgroepen die komen optreden. Daarom werd in 2015 beslist naast de bestaande kermisaffiche een aparte affiche voor de Processie van Plaisance te ontwerpen.
- **Reuzenhuwelijk:** De reuzen zijn ontstaan uit de processie. Ook voor de uitstraling van de processie zijn ze belangrijk. Lange tijd waren ze zelfs de grote publiekstrekker. Om de band met de Geraardsbergenaren te versterken organiseerde de Reuzengilde samen met het stadsbestuur het huwelijk van Goliath en Gerarda op de Grote Markt. Hoewel deze reuzen al eeuwen samen zijn en zelfs een kind hebben gemaakt, waren ze nog nooit officieel getrouwd. Daar kwam op 19 april 2015 verandering in. Ongeveer 3000 mensen kwamen naar het huwelijk van de reuzen kijken. Het evenement werd uitgebreid gedocumenteerd aan de hand van foto's en film, die door de stad worden bewaard.

s.d.

- **Tentoonstellen schrijn:** De stad Geraardsbergen heeft een sterke band met Sint-Bartholomeus, wiens schrijn wordt megedragen in de processie. Hij is de enige patroonheilige van de stad. Om die verbondenheid nog duidelijker aan te tonen wordt het schrijn ieder jaar in de week van 24 augustus uit de zijkapel van de Sint-Bartholomeuskerk gehaald en vooraan gezet, naast het altaar in het koor. Vroeger was het tentoonstellen van het schrijn een noodzaak: het schrijn was doorheen het jaar niet te zien voor het publiek. Het werd bewaard boven de sacristie.

PLANNEN

- **Fotografietentoonstelling:** In 2016 plannen we een fotografietentoonstelling over de processie met foto's van amateur- en beroepsfotografen, genomen in het feestjaar 2015
- **Permanente tentoonstelling:** In 2016 wordt in de zijkapel van de Sint-Bartholomeuskerk een permanente tentoonstelling van religieuze kunst (zilverwerk) en voorwerpen opgezet.

Effectiviteit: /

Periode: na 2015

4/ Overdracht

Overdracht Processie van Plaisance

BESCHRIJVING

De processie is een heel spontaan gebeuren. Doordat ze jaarlijks op de zondag van of volgend op 24 augustus hetzelfde moment uitgaat en in wezen heel eenvoudig is en volgens een vast stramien verloopt, is er weinig organisatie nodig. Iedere groep weet wat hij moet doen. Die spontaniteit is de kracht van Plaisance (zie SWOT). De dienst Feestelijkheden en de Technische Dienst Cultuur hebben

een ondersteunende functie. De stad heeft altijd die ondersteunende functie vervuld. Getuige daarvan zijn de stadsrekeningen: de kosten van de processie zijn bijvoorbeeld altijd al gedragen door de stad. Er zijn twee manieren waarop de overdracht gebeurt. Enerzijds is er overdracht op logistiek vlak, anderzijds zetten we in op de overdracht van gebruiken en rituelen.

LOGISTIEKE OVERDRACHT

2015

- **Beschrijving huidig parcours:** De huidige processie vertrekt op de Markt, daalt de Brugstraat af, gaat de brug over en vervolgt langs de Grotestraat. Op het kruispunt met de Oudenaardsestraat gaat de stoet rechtsaf de Collegestraat in en vervolgens links de Wijngaardstraat op. Ter hoogte van de Warande gaat de processie naar rechts de Gentsestraat in en vervolgens de Gaffelstraat af. Aan de Karmelietenstraat gaat de stoet rechts en daarna links de Wijngaardbrug over. Daarna de Denderstraat in, rechts de Penitentenstraat en onmiddellijk links de Nieuwstraat op. Eenmaal boven draait de processie naar rechts de Vredestraat in en tenslotte de Markt op. De reuzen zijn er als eerste en maken een dansje op de Markt, de zogenaamde 'farandole'. Daarna vormen de aankomende verenigingen een erehaag voor het aankomende schrijn dat, onder muzikale begeleiding van Concertband Cecilia, de kerk wordt binnen gedragen.

2014

- **Regenbescherming voor schrijn:** Het huidige schrijn van Bartholomeus dateert uit 1719. De verzekeringswaarde werd geschat op 25.000 euro. Daarom maakte de technische dienst een afdak uit plexiglas om het schrijn tegen regen te beschermen.

2005

- **Technisch draaiboek:** De processie trekt jaarlijks tussen 5000 à 10000 bezoekers en circa 1000 mensen lopen mee. Daarom werd er in 2005 een technisch draaiboek opgesteld door de dienst Feestelijkheden. Daar staat onder andere in waar de technische dienst nadars moet zetten: die worden anders geplaatst bij het begin van de processie dan bij de aankomst, het verplaatsten gebeurt dus tijdens de processie zelf. Het vervoer van de reuzen van de loods naar de Markt wordt bepaald, en hoe de binnenstad verkeersvrij kan gemaakt worden. Het draaiboek handelt over de gehele kermis en niet enkel over de Processie van Plaisance. Het dient niet alleen voor de technische dienst, maar ook voor politie en hulpdiensten.

19de eeuw

- **Papieren uitnodiging:** Zeker sinds de 19de eeuw stuurt de dienst Feestelijkheden van de stad naar iedere vereniging in Geraardsbergen een uitnodigingsbrief. Daarin staan de datum, de plaats van afspraak en het tijdstip vermeld. Aangezien die drie elementen iedere jaar hetzelfde zijn, is de brief eerder pro forma. Sinds 1970 nodigt de gemeente ook alle verenigingen uit de fusiegemeenten uit. De belangstelling is geleidelijk gegroeid. Aanvankelijk bleven de bewoners van de deelgemeenten "onder de eigen kerktoren", maar door de verhuis van centrummensen naar het platteland, kwam men beter in contact met mensen van centrum Geraardsbergen, waardoor men makkelijker de stap kon zetten om aan te sluiten bij een vereniging. Ook de komst van een cultureel centrum in de jaren 1990, een grote bibliotheek in het centrum, een grote kunstacademie zorgde voor een grote belangstelling voor de stad zelf. De oude deelgemeenten hebben trouwens veel van hun autochtone bevolking verloren, door de aanleg van nieuwe grote verkavelingen met inwijking van mensen van het centrum of van een andere gemeenten, die niet direct een band zoeken met het dorp zelf, maar met de stad. Dat is een kans voor de Processie van Plaisance: de mensen van de deelgemeenten voelen zich 'Giesbergenaar'. Bijgevolg is Plaisance ook hun feest.
- **Organisatie lottrekking:** Op de dag van de processie heeft een lottrekking plaats. Bij aankomst op de Markt krijgt iedere vereniging een bonnetje. Daarna is er een receptie op het stadhuis met een lottrekking van die nummertjes. Ieder lot is 5 euro waard, maar er worden

een paar bonnen uitgeloot die 10 of 20 euro waard zijn. Het geld is eerder symbolisch. De traditie stamt uit de 19de eeuw en hoort bij het gebeuren van Plaisance.

OVERDRACHT VAN GEBRUIKEN EN RITUELEN

2016

- **Film:** De film- en videoclub van Heist-op-den-Berg heeft vorig jaar de 500 jarige editie van de processie van Plaisance in Geraardsbergen met 5 camera's gefilmd. Ook het Saint-Saucissefeest in café de Eendracht is daarbij ingeblikt. Het eindresultaat zijn twee films; een korte documentaire van 11 minuten rond het thema Saint-Saucisse en een langere documentaire/reportage van 32 minuten die meer over de Processie van Plaisance gaat met inbegrip van de tweede processie in café De Eendracht. De lange film werd vertoond tijdens de openingsavond van de kermis (de Zomertoer), op vrijdagavond 26 augustus, in de nieuwe concertzaal van de Kunstacademie. De DVD werd ook te koop aangeboden worden in de het toeristisch infokantoor.
- **Saint-Saucisse:** het evenement Saint-Saucisse ging niet meer door in café De Eendracht, het lokaal van Concertband Cecilia, maar door de grote volkstoeloop werd besloten om een grote tent naast de Sint-Bartholomeuskerk te plaatsen waardoor nog meer kijklustigen en participanten dit ludieke kermisconcert van Cecilia en het rondragen van Saint-Saucisse door de schrindragers konden meemaken.

2015

- **Nieuw broederschap:** In 2015 werd de broederschap 'dragers van Sint- Bartholomeus' gesticht. De leden van de confrérie hebben ervoor gekozen voortaan een wit hemd te dragen met het logo van de confrérie op het borstzakje. Zo komen ze duidelijker over als één groep. In het Plaisancecomité rond erfgoedzorg zitten twee leden van deze broederschap (zie onder). Het hoofddoel van deze feitelijke vereniging is:
 - Het steunen van de activiteiten die tot doel hebben het promoten en steunen van de Processie van Plaisance,
 - Het mee in ere houden van het schrijn van de heilige Bartholomeus,
 - Het mee in ere houden van de geplogenheden en het folkloristische luik aansluitend op de Processie van Plaisance.

2014

- **Oprichting Plaisancecomité rond erfgoedzorg:** Op 5 juni 2014 werd beslist een stuurgroep op te richten met vertegenwoordigers van de stad (organisator), kerkraad, dragers van het schrijn, reuzengilde, Cecilia, rederijkers Sint-Pieter-Vreugd-en-Deugd, cultuurraad. Dat comité stelt zich tot doel de overdracht van de Processie van Plaisance te bevorderen, op allerlei manieren. Het comité staat tegelijkertijd in voor de terugkoppeling naar de brede laag van deelnemers.

1987

- **Oprichting Reuzengilde:** De drie reuzen die meelopen in de processie van Plaisance zijn eigendom van de stad Geraardsbergen, maar worden levend gehouden door een aparte reuzengilde. Dat zijn vrijwilligers die de reuzen levend houden. Naar aanleiding van de oprichting van de gilde werden de rieten manden en de oude kledij van de drie reuzen grondig gerestaureerd. Die restauratie deed jaren dienst, maar in 2012 bleken de reuzen te versleten om er nog mee buiten te kunnen komen. Daarom werden ze volledig vernieuwd. Eerst werden de massief houten koppen gekopieerd in polyester en in 2015 kregen de reuzen nieuwe manden en nieuwe kledij. De originele hoofden worden permanent tentoongesteld in het stadhuis. In 2008 trok de Reuzengilde een grote groep nieuwe vrijwilligers aan. Om dat enthousiasme niet verloren te laten gaan, besloot de stad om de reuzen voortaan ook uit te lenen voor andere reuzenevenementen. Sindsdien zijn de reuzen te zien op heel wat evenementen in binnen- en buitenland.

Jaren 1980

- **Generatieoverdracht dragers schrijn:** Tot in de jaren 1950 werd het schrijn gedragen door leden van de oude gilde Sint-Adriaan. Na het verdwijnen van deze gilde werd beroep gedaan op leden van het kerkbestuur en de KWB (katholieke werkliedenbond). Sinds de jaren 1980 zijn het vooral mannelijke oud-leden van de Chiro, maar niet allemaal want sommige dragers geven de fakkel door van vader op zoon.

PLANNEN

- De **betrokkenheid van de inwoners van de deelgemeenten** verhogen: Dankzij een aantal verenigingen die niet specifiek gebonden zijn aan één deelgemeente (Wandelvereniging De Padstappers, Judoschool, Rederijderskamer, Concertband Cecilia) groeit de betrokkenheid van de deelgemeenten met Plaisance. We willen die band nog versterken door de betekenis van de processie duidelijk te communiceren naar de 16 deelgemeenten en te benadrukken dat Plaisance een feest is over voormalige dorps- en stadsgrenzen heen.
- **Processie processiewaardig houden:** Hoewel het zuiver religieuze aspect van de processie van Plaisance in de loop der eeuwen is verdwenen, wil het comité absoluut niet dat de processie evolueert tot een carnavalesoptocht waarbij de deelnemers tussendoor de cafés binnen gaan of met bier rondgaan in de processie. Daarom willen de reuzendragers in 2016 traditionele kledij laten ontwerpen, om zo de historische band tussen de reuzen (die meer dan 200 jaar oud zijn) en de stad te benadrukken.
- **Nieuw ritueel voor reuzendragers:** Om aanvaard te worden in de gilde van de zakkendragers moesten de kandidaten een parcours afleggen met een zak van 100 kg. Wij hebben de bedoeling om de reuzendragers een soortelijke proef te laten ondergaan. Vanaf 2016 zullen onze reuzen de Krakelingenstoet openen.

Effectiviteit: /

Periode: na 1800

Rapportage 2016

Processie van Plaisance – Borgingsmaatregelen

1/ Identificatie en documentatie

Identificatie en documentatie Processie van Plaisance

BESCHRIJVING

De geschiedenis van de Processie van Plaisance is goed gekend (zie SWOT-analyse). Er wordt heel wat archiefmateriaal bewaard in verschillende archieven binnen Geraardsbergen. In 2015 vierde de processie haar 500ste verjaardag met o.a. een boek dat dat archiefmateriaal analyseert en presenteert. Tot nu toe is er minder aandacht geweest voor de betekenis die de processie heeft voor de deelnemers. Nochtans is daar de grootste evolutie in te merken. De processie is altijd een mix geweest van een religieuze aangelegenheid en een kans voor de lokale verenigingen om zich te tonen. Dat religieuze aspect is afgenomen, maar het gevoel van samenhang zeker niet. Om de betekenis te documenteren publiceerden we in de zomer van 2015 een gazet voor alle 'Giesbergenaars' waar elf betrokkenen werden geïnterviewd. In de gazet zat ook een invulstrook zodat iedereen kon vertellen wat de processie voor hen betekende. In de toekomst willen we meer dergelijke dingen doen.

2015

- **Publicatie krantje:** Uit de SWOT bleek dat er nog te weinig aandacht gaat naar de betekenis van de processie voor de deelnemers. Om hieraan tegemoet te komen maakten we een krant naar het concept van LECA, waarin traditiedragers uitgbereid aan het woord komen. *De Plaisancegazette* was gratis en werd bedield in alle brievenbussen van Geraardsbergen (inclusief de deelgemeenten). De krant bevatte getuigenissen van tien mensen die op verschillende manieren bij de processie betrokken zijn, een korte schets van de geschiedenis van de processie, een invulstrook waardoor mensen ons konden laten weten wat de processie voor hen betekent, de affiche van 2015 en praktische info.
- **Publicatie boek:** *De Processie van Plaisance, de Bartholomeusomweg met de reuzen en de verenigingen van Geraardsbergen* door J. COPPENS, 24 augustus 2015, 120 blz. In het boek wordt de 500 jaar oude geschiedenis geschetst aan de hand van het bestaande archiefmateriaal. Achteraan wordt een lijst gemaakt van het bestaand archiefmateriaal. Het boek is ontstaan omdat er zo weinig recente publicaties waren die de geschiedenis van de Processie van Plaisance in al haar diversiteit belichten. Bovendien bevatten voorgaande publicaties geen illustraties, wat als een gemis werd ervaren. **Het boek werd kreeg in 2016 de Cultuurprijs Volkskunde van de Provincie Oost-Vlaanderen.**
- **Publicatie in historisch tijdschrift:** J. COPPENS, *Plaisance, 500 jaar Bartholomeusomweg in Geraardsbergen*, in *Geradimontium*, 2015, nr. 262 (juli/aug), p. 3.
- **Publicatie in historisch tijdschrift:** M. COCK, *Ave, o beate beatorum, ter beate Bartholomaeae. Sint-Bartholomeusreliken van Lipari (Italië) tot in Geraardsbergen*, in: *Het Land van Aalst*, 2015, nr. 2, p.

2014

- **Digitalisering affiches:** Ieder jaar verschijnt er een nieuwe affiche voor de zomerkermis, die ontstaan is dankzij de Processie van Plaisance. Meer dan 100 affiches werden gedigitaliseerd. De affiches worden bewaard in het stadsarchief, het Rijksarchief van Gent en door privéverzamelaars. De affiches worden ontsloten via de plaatselijke

beeldbank www.beeldbankgeraardsbergen.be.

2009

- **Digitalisering oude foto's en ansichtkaarten:** In 2009 lanceerde de stad Geraardsbergen een online beeldbank op vraag van een privéverzamelaar met heel wat materiaal over de Processie van Plaisance. Sindsdien zijn honderden illustraties voor het grote publiek toegankelijk via www.beeldbankgeraardsbergen.be.

2004

- **Publicatie in historisch tijdschrift:** J. COPPENS, *Cecilia in de Processie van Plaisance*, in *Gerardimontium*, 2004, nr. 196.

1978

- **Publicatie boek:** *De ommegang of processie van Plaisance en de Reuzen te Geraardsbergen* door J. VAN KERCKHOVE in 1978.

1950

- **Publicatie prentboek:** 'Belgische Folklore', 85 x 60mm, uitgever Côte d'Or. (1950), Chromo nr. 118, Geeraardsbergen 'Reuzen hebben kinderen lief.'

1933

- **Publicatie in volkskundig tijdschrift:** A. DE CLERCQ, *De Reuzenommegang te Geeraardsbergen*, in *De Brabantsche Folklore*, jaargang 13 (1933-1934) nr. 73, p. 69-72.

1881

- **Publicatie in volkskundig tijdschrift:** L. BERT, *Oude gebruiken en oude feesten te Geeraardsbergen in Rond den Heerd*, 16de jaar, (1881).

1870

- **Publicatie boek:** A. DE PORTEMONT *Recherches historiques sur la ville de Grammont*, tome II, p. 247.

Archieven

Op basis van de resultaten van de SWOT bleek dat de archiefstukken over de processie nog niet in kaart zijn gebracht. De stukken zitten namelijk verspreid over meerdere archieven. Daarom maakten we in 2015 deze oplijsting. Op volgende plaatsen is archiefmateriaal over de Processie van Plaisance te vinden:

- BRUSSEL Algemeen Rijksarchief (ARAB)
 - Rekenkamers (1393-1785)
- GERAARDSBERGEN Stadhuis, Archief (SAG)
 - Verslagen van het college van burgemeester en schepenen, 1862-2014
 - Verslagen van de gemeenteraadszittingen, 1862-2014
 - Dossiers diensten Feestelijkheden/Cultuur/Toerisme
- GERAARDSBERGEN, Decanaal archief
 - nr. 756 Stukken betreffende een reliekschrijn van de H. Bartholomeus, 1719 (één stuk met gedeeltelijke zegel van Adriaan Roelants, abt van de Sint Adriaansabdij te G.) 4 stukken
 - nr. 757 Stukken betreffende een tweede reliekschrijn van de H. Bartholomeus, 1680, 1688, 1695, 1955 (5 stukken)
 - nr. 758 Stukken betreffende het uitlenen van het reliekschrijn van de H. Bartholomeus, 1965
- GENT, Rijksarchief (RAG)
- Oud Gemeente archief (OGA), stad Geraardsbergen
 - Handvesten nrs. 177bis, 247bis, 270, 271.
 - Stadsrekeningen (1449-1787)
 - Onze-Lieve-Vrouwhospitaal
 - Rekeningen
- Modern Gemeente Archief (MGA), Geraardsbergen
 - Notulen van het college van burgemeester en schepenen (1817-1906) nrs. 55-61.
 - Notulen van de municipaliteit van het kanton en de gemeenteraad (1794-1905), nrs. 62-90.

- Stukken betreffende kermis en kermisprocessies, nrs. 290-318.
- Stukken betreffende de zomercavalcade, nrs. 335-338.
- Kerkarchief
- Archieven van de deelnemende verenigingen
- Heemkundig archief
- Archief Koninklijke Rederijderskamer St Pieter
- Archief Concertband Cecilia

PLANNEN

Artikel over de plaats van de Bartholomeusparochiekerk in het geheel van de centrumkerken in geschiedkundig tijdschrift *Het Land van Aalst* (door Dirk Van de Perre)

2/ Onderzoek

Onderzoek Processie van Plaisance

BESCHRIJVING

In het verleden werd heel wat waardevol historisch onderzoek gedaan naar de geschiedenis van de Processie van Plaisance, vaak in functie van publicaties (zie luik documentatie). Alleen de geschiedenis van de reuzen is wat onderbelicht. Daar zetten we vanaf 2016 op in.

2015

- onderzoek door Marcel Cock naar **de verering van Sint-Bartholomeus** in Geraardsbergen ter voorbereiding van een publicatie in het geschiedkundig tijdschrift *Het Land van Aalst*
- onderzoek door Dirk Van der Perre naar **de Sint-Bartholomeuskerk** ter voorbereiding van een publicatie in het geschiedkundig tijdschrift *Het Land van Aalst*.

2014

- onderzoek door Jan Coppens in de **oude stadsrekeningen** in verband met de Processie van Plaisance ter voorbereiding van het boek *De Processie van Plaisance, de Bartholomeusomgengang met de reuzen en verenigingen in Geraardsbergen*. Het boek werd in 2015 aan het publiek voorgesteld. Inmiddels gingen al meer dan 2000 exemplaren over de toonbank.

1978

- onderzoek door Jozef Van Kerckhove in **de stadsrekeningen** in verband met de Processie van Plaisance en de reuzen.

PLANNEN

Starten met historisch onderzoek naar de geschiedenis van onze reuzen/reuzendragers in functie van de uitgave van een boek in 2018.

Effectiviteit: /

Periode: na 1978

3 / Communicatie en sensibilisering

Communicatie en sensibilisering Processie van Plaisance

BESCHRIJVING

Door het spontane karakter van de Processie van Plaisance en de grote gedragenheid bij de verschillende groepen, is er weinig communicatie nodig om mensen te motiveren om deel te nemen. De communicatie is dan ook vooral gericht op het aantrekken van meer toeschouwers en het verduidelijken van de geschiedenis en de huidige betekenis van Plaisance. In 2015 werden extra inspanningen geleverd rond de 500ste verjaardag van de processie en de aanvraag voor de Inventaris Vlaanderen.

2016

- **Nieuwe kostuums reuzendragers:** Om het historische karakter van de reuzen benadrukken werd besloten om de reuzendragers van een kostuum te voorzien. Gezien de reuzendragers van oudsher zakkendragers waren werd in deze richting gezocht. Er werd gekozen voor een stijlvol, kwalitatief en duurzaam kostuum. De zakkendragers waren de stoere mannen die letterlijk de zakken droegen bij het lossen van de boten. Het waren dan ook deze mannen die de eer kregen om de reuzen door de stad te dragen. Op 17 april, bij de opening van het toeristisch seizoen, hebben de reuzendragers in hun nieuwkostuum diverse krachtproeven gedaan zoals het afleggen van een parcours met een zak van 100 kg.
- **Geschilderde affiche:** Het Plaisancecomité koos voor een affiche met een geschilderde afbeelding van kunstenares Ingrid De Vuyst in plaats van een foto. Deze affiche was zeer populair en gegeerd.
- **Wimpels:** Er werden meer wimpels gemaakt en opgehangen in meer straten op het parcours.

2015

- **Sensibiliseringsactie rond immaterieel erfgoed:** Plaisance is het feest van heel veel mensen. Daarom vonden we het belangrijk dat zoveel mogelijk mensen van de aanvraag op de Inventaris Vlaanderen op de hoogte waren en er mee hadden ingestemd. Daarom organiseerden we verschillende bijeenkomsten en publieksacties. Mensen konden op zeven verschillende manieren hun toestemming geven. Er zat een invulstrook in de Plaisancegazette. Die gazette gaf informatie over een erkenning als immaterieel cultureel erfgoed, een kort historisch overzicht van de processie en getuigenissen van mensen die verwoordden waarom de processie voor hen zo belangrijk is. Dit waren mensen van de deelnemende verenigingen, horeca en toeschouwers. Lezers werden aangemoedigd de invulstrook terug te sturen en te antwoorden op de bijkomende vraag: 'Waarom kijkt u uit naar de Processie van Plaisance?'
- **Wimpels en buttons:** Sinds 2015 worden in de hoofdstraat van het centrum, op het parcours van de processie, wimpels boven de straat opgehangen. De wimpels worden in de week voor de processie opgehangen waardoor het publiek door het straatbeeld in Plaisancestemming gebracht wordt. Er werden eveneens herinneringsbuttons gemaakt van de processie die voor 1 euro verkocht werden. De buttons sloegen aan: er werden er 2000 van verkocht.
- **Persconferentie:** In augustus organiseerden de Stad Geraardsbergen en de kerkraad een persconferentie met de bedoeling zo breed mogelijk te communiceren over de aanvraag en bijhorend erfgoedzorgplan. Zo leerden de journalisten beter de context en het specifieke jargon kennen.
- **Ludieke theateract over geschiedenis van de processie:** Ter gelegenheid van de Vlaanderen Feestviering op 8 juli 2015 werd in het stadhuis een theateract opgevoerd door twee acteurs van de rederijkerskamer die in de huid kropen van reus Goliath en Kinneke-Baba. In het Geraardsbergse dialect werd in de vorm van een humoristische dialoog tussen de 'reuzen' de geschiedenis van de processie geschetst.
- **Schenking kostuum reuzin Gerarda aan Manneken-Pis op opening toeristisch seizoen:** Zoals het gebruikelijk is bij de Geraardsbergse verenigingen, wordt een kostuumpje geschonken aan Manneken-Pis. Eerder al had de Reuzengilde een kostuumpje van reus Goliath en

Kinneken-Baba laten maken. Ter gelegenheid van het huwelijk van de reus en de reuzin werd een kopie van de kledij van de reuzin in miniatuur geschonken aan Manneken-Pis.

- **Aparte affiche:** De Processie van Plaisance werd altijd opgenomen in de kermisaffiche. Vroeger was het campagnebeeld vaak aan de processie gelinkt maar vandaag de dag zijn dat meestal muziekgroepen die komen optreden. Daarom werd in 2015 beslist naast de bestaande kermisaffiche een aparte affiche voor de Processie van Plaisance te ontwerpen.
- **Reuzenhuwelijk:** De reuzen zijn ontstaan uit de processie. Ook voor de uitstraling van de processie zijn ze belangrijk. Lange tijd waren ze zelfs de grote publiekstrekker. Om de band met de Geraardsbergenaren te versterken organiseerde de Reuzengilde samen met het stadsbestuur het huwelijk van Goliath en Gerarda op de Grote Markt. Hoewel deze reuzen al eeuwen samen zijn en zelfs een kind hebben gemaakt, waren ze nog nooit officieel getrouwd. Daar kwam op 19 april 2015 verandering in. Ongeveer 3000 mensen kwamen naar het huwelijk van de reuzen kijken. Het evenement werd uitgebreid gedocumenteerd aan de hand van foto's en film, die door de stad worden bewaard.

s.d.

- **Tentoonstellen schrijn:** De stad Geraardsbergen heeft een sterke band met Sint-Bartholomeus, wiens schrijn wordt megedragen in de processie. Hij is de enige patroonheilige van de stad. Om die verbondenheid nog duidelijker aan te tonen wordt het schrijn ieder jaar in de week van 24 augustus uit de zijkapel van de Sint-Bartholomeuskerk gehaald en vooraan gezet, naast het altaar in het koor. Vroeger was het tentoonstellen van het schrijn een noodzaak: het schrijn was doorheen het jaar niet te zien voor het publiek. Het werd bewaard boven de sacristie.

PLANNEN

- **Fotografietentoonstelling:** In 2016 plannen we een fotografietentoonstelling over de processie met foto's van amateur- en beroepsfotografen, genomen in het feestjaar 2015
- **Permanente tentoonstelling:** In 2016 wordt in de zijkapel van de Sint-Bartholomeuskerk een permanente tentoonstelling van religieuze kunst (zilverwerk) en voorwerpen opgezet.

Effectiviteit: /

Periode: na 2015

4/ Overdracht

Overdracht Processie van Plaisance

BESCHRIJVING

De processie is een heel spontaan gebeuren. Doordat ze jaarlijks op de zondag van of volgend op 24 augustus hetzelfde moment uitgaat en in wezen heel eenvoudig is en volgens een vast stramien verloopt, is er weinig organisatie nodig. Iedere groep weet wat hij moet doen. Die spontaniteit is de kracht van Plaisance (zie SWOT). De dienst Feestelijkheden en de Technische Dienst Cultuur hebben een ondersteunende functie. De stad heeft altijd die ondersteunende functie vervuld. Getuige daarvan zijn de stadsrekeningen: de kosten van de processie zijn bijvoorbeeld altijd al gedragen door de stad. Er zijn twee manieren waarop de overdracht gebeurt. Enerzijds is er overdracht op logistiek vlak, anderzijds zetten we in op de overdracht van gebruiken en rituelen.

LOGISTIEKE OVERDRACHT

2015

- **Beschrijving huidig parcours:** De huidige processie vertrekt op de Markt, daalt de Brugstraat

af, gaat de brug over en vervolgt langs de Grotestraat. Op het kruispunt met de Oudenaardsestraat gaat de stoet rechtsaf de Collegestraat in en vervolgens links de Wijngaardstraat op. Ter hoogte van de Warande gaat de processie naar rechts de Gentsestraat in en vervolgens de Gaffelstraat af. Aan de Karmelietenstraat gaat de stoet rechts en daarna links de Wijngaardbrug over. Daarna de Denderstraat in, rechts de Penitentenstraat en onmiddellijk links de Nieuwstraat op. Eenmaal boven draait de processie naar rechts de Vredestraat in en tenslotte de Markt op. De reuzen zijn er als eerste en maken een dansje op de Markt, de zogenaamde 'farandole'. Daarna vormen de aankomende verenigingen een erehaag voor het aankomende schrijn dat, onder muzikale begeleiding van Concertband Cecilia, de kerk wordt binnen gedragen.

2014

- **Regenbescherming voor schrijn:** Het huidige schrijn van Bartholomeus dateert uit 1719. De verzekeringswaarde werd geschat op 25.000 euro. Daarom maakte de technische dienst een afdak uit plexiglas om het schrijn tegen regen te beschermen.

2005

- **Technisch draaiboek:** De processie trekt jaarlijks tussen 5000 à 10000 bezoekers en circa 1000 mensen lopen mee. Daarom werd er in 2005 een technisch draaiboek opgesteld door de dienst Feestelijkheden. Daar staat onder andere in waar de technische dienst nadars moet zetten: die worden anders geplaatst bij het begin van de processie dan bij de aankomst, het verplaatsten gebeurt dus tijdens de processie zelf. Het vervoer van de reuzen van de loods naar de Markt wordt bepaald, en hoe de binnenstad verkeersvrij kan gemaakt worden. Het draaiboek handelt over de gehele kermis en niet enkel over de Processie van Plaisance. Het dient niet alleen voor de technische dienst, maar ook voor politie en hulpdiensten.

19de eeuw

- **Papieren uitnodiging:** Zeker sinds de 19de eeuw stuurt de dienst Feestelijkheden van de stad naar iedere vereniging in Geraardsbergen een uitnodigingsbrief. Daarin staan de datum, de plaats van afspraak en het tijdstip vermeld. Aangezien die drie elementen iedere jaar hetzelfde zijn, is de brief eerder pro forma. Sinds 1970 nodigt de gemeente ook alle verenigingen uit de fusiegemeenten uit. De belangstelling is geleidelijk gegroeid. Aanvankelijk bleven de bewoners van de deelgemeenten "onder de eigen kerktoren", maar door de verhuis van centrummensen naar het platteland, kwam men beter in contact met mensen van centrum Geraardsbergen, waardoor men makkelijker de stap kon zetten om aan te sluiten bij een vereniging. Ook de komst van een cultureel centrum in de jaren 1990, een grote bibliotheek in het centrum, een grote kunstacademie zorgde voor een grote belangstelling voor de stad zelf. De oude deelgemeenten hebben trouwens veel van hun autochtone bevolking verloren, door de aanleg van nieuwe grote verkavelingen met inwijking van mensen van het centrum of van een andere gemeenten, die niet direct een band zoeken met het dorp zelf, maar met de stad. Dat is een kans voor de Processie van Plaisance: de mensen van de deelgemeenten voelen zich 'Giesbergenaar'. Bijgevolg is Plaisance ook hun feest.
- **Organisatie lottrekking:** Op de dag van de processie heeft een lottrekking plaats. Bij aankomst op de Markt krijgt iedere vereniging een bonnetje. Daarna is er een receptie op het stadhuis met een lottrekking van die nummertjes. Ieder lot is 5 euro waard, maar er worden een paar bonnen uitgeloot die 10 of 20 euro waard zijn. Het geld is eerder symbolisch. De traditie stamt uit de 19de eeuw en hoort bij het gebeuren van Plaisance.

OVERDRACHT VAN GEBRUIKEN EN RITUELEN

2016

- **Film:** De film- en videoclub van Heist-op-den-Berg heeft vorig jaar de 500 jarige editie van de processie van Plaisance in Geraardsbergen met 5 camera's gefilmd. Ook het

Saint-Saucissefeest in café de Eendracht is daarbij ingeblikt. Het eindresultaat zijn twee films; een korte documentaire van 11 minuten rond het thema Saint-Saucisse en een langere documentaire/reportage van 32 minuten die meer over de Processie van Plaisance gaat met inbegrip van de tweede processie in café De Eendracht. De lange film werd vertoond tijdens de openingsavond van de kermis (de Zomertoer), op vrijdagavond 26 augustus, in de nieuwe concertzaal van de Kunstacademie. De DVD werd ook te koop aangeboden worden in de het toeristisch infokantoor.

- **Saint-Saucisse:** het evenement Saint-Saucisse ging niet meer door in café De Eendracht, het lokaal van Concertband Cecilia, maar door de grote volkstoeloop werd besloten om een grote tent naast de Sint-Bartholomeuskerk te plaatsen waardoor nog meer kijklustigen en participanten dit ludieke kermisconcert van Cecilia en het rondragen van Saint-Saucisse door de schrindragers konden meemaken.

2015

- **Nieuw broederschap:** In 2015 werd de broederschap 'dragers van Sint- Bartholomeus' gesticht. De leden van de confrérie hebben ervoor gekozen voortaan een wit hemd te dragen met het logo van de confrérie op het borstzakje. Zo komen ze duidelijker over als één groep. In het Plaisancecomité rond erfgoedzorg zitten twee leden van deze broederschap (zie onder). Het hoofddoel van deze feitelijke vereniging is:
 - Het steunen van de activiteiten die tot doel hebben het promoten en steunen van de Processie van Plaisance,
 - Het mee in ere houden van het schrijn van de heilige Bartholomeus,
 - Het mee in ere houden van de geplogenheden en het folkloristische luik aansluitend op de Processie van Plaisance.

2014

- **Oprichting Plaisancecomité rond erfgoedzorg:** Op 5 juni 2014 werd beslist een stuurgroep op te richten met vertegenwoordigers van de stad (organisator), kerkraad, dragers van het schrijn, reuzengilde, Cecilia, rederijkers Sint-Pieter-Vreugd-en-Deugd, cultuurraad. Dat comité stelt zich tot doel de overdracht van de Processie van Plaisance te bevorderen, op allerlei manieren. Het comité staat tegelijkertijd in voor de terugkoppeling naar de brede laag van deelnemers.

1987

- **Oprichting Reuzengilde:** De drie reuzen die meelopen in de processie van Plaisance zijn eigendom van de stad Geraardsbergen, maar worden levend gehouden door een aparte reuzengilde. Dat zijn vrijwilligers die de reuzen levend houden. Naar aanleiding van de oprichting van de gilde werden de rieten manden en de oude kledij van de drie reuzen grondig gerestaureerd. Die restauratie deed jaren dienst, maar in 2012 bleken de reuzen te versleten om er nog mee buiten te kunnen komen. Daarom werden ze volledig vernieuwd. Eerst werden de massief houten koppen gekopieerd in polyester en in 2015 kregen de reuzen nieuwe manden en nieuwe kledij. De originele hoofden worden permanent tentoongesteld in het stadhuis. In 2008 trok de Reuzengilde een grote groep nieuwe vrijwilligers aan. Om dat enthousiasme niet verloren te laten gaan, besloot de stad om de reuzen voortaan ook uit te lenen voor andere reuzenevenementen. Sindsdien zijn de reuzen te zien op heel wat evenementen in binnen- en buitenland.

Jaren 1980

- **Generatieoverdracht dragers schrijn:** Tot in de jaren 1950 werd het schrijn gedragen door leden van de oude gilde Sint-Adriaan. Na het verdwijnen van deze gilde werd beroep gedaan op leden van het kerkbestuur en de KWB (katholieke werkliedenbond). Sinds de jaren 1980 zijn het vooral mannelijke oud-leden van de Chiro, maar niet allemaal want sommige dragers geven de fakkel door van vader op zoon.

PLANNEN

- De **betrokkenheid van de inwoners van de deelgemeenten** verhogen: Dankzij een aantal

verenigingen die niet specifiek gebonden zijn aan één deelgemeente (Wandelvereniging De Padstappers, Judoschool, Rederijkerskamer, Concertband Cecilia) groeit de betrokkenheid van de deelgemeenten met Plaisance. We willen die band nog versterken door de betekenis van de processie duidelijk te communiceren naar de 16 deelgemeenten en te benadrukken dat Plaisance een feest is over voormalige dorps- en stadsgrenzen heen.

- **Processie processiewaardig houden:** Hoewel het zuiver religieuze aspect van de processie van Plaisance in de loop der eeuwen is verdwenen, wil het comité absoluut niet dat de processie evolueert tot een carnavalsoptocht waarbij de deelnemers tussendoor de cafés binnen gaan of met bier rondgaan in de processie. Daarom willen de reuzendragers in 2016 traditionele kledij laten ontwerpen, om zo de historische band tussen de reuzen (die meer dan 200 jaar oud zijn) en de stad te benadrukken.
- **Nieuw ritueel voor reuzendragers:** Om aanvaard te worden in de gilde van de zakkendragers moesten de kandidaten een parcours afleggen met een zak van 100 kg. Wij hebben de bedoeling om de reuzendragers een soortelijke proef te laten ondergaan. Vanaf 2016 zullen onze reuzen de Krakelingenstoet openen.

Effectiviteit: /

Periode: na 1800